

Nada VAJS
Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje
Strossmayerov trg 2, HR-10000 Zagreb

IZ VELJOTSKE FITONIMIJE

U članku se donosi popis, opis i etimološka analiza fitonima i botaničkih termina što ih donosi M.G. Bartoli u svom čuvenom djelu *Das Dalmatische*.

Premda je poznato da su nazivi za biljke daleko bolje predstavljeni u seoskim nego u gradskim govorima, ipak imena nekih vrsta biljnog pokrivača i u gradskim govorima zbog svoje namjene – u prvom redu jestivosti i/ili ljekovitosti – predstavljaju važan dio gradskog leksika. U ovom su slučaju gradski govornici dijelom i težačkog zanimanja, te će stoga i njihov fitonimijski vokabular biti znatnije zastupljen. Vidljivo je to u rječniku posljednjeg dalmatofona što nam ga je Bartoli zabilježio u svojoj slavnoj monografiji *Das Dalmatische*¹, koja je za nas jedini inventar leksika koji je bio u uporabi u Krku krajem 19. stoljeća. Ostavljajući po strani malobrojne konstatacije o pripadnosti dalmatskom fundusu, *lato sensu*, nekih naziva za biljke do kojih su došli kasniji istraživači (Deanović 1955; Tekavčić 1958; Vinja 1966), zadržat ćemo se u ovom priopćenju na popisu, opisu i etimološkoj raščlambi fitonima kako su nam predstavljeni u Bartolijevu djelu. Naravno, pri tome ćemo u većem broju slučajeva zanemariti pitanje veljotske diftongacije (Guberina 1959, 1960, 1962) kada se ova u potpunosti podudara s onom u sjevernočakavskim govorima i pokušat ćemo odvojiti i raščlaniti one fitonime i botaničke nazive koje možemo sa sigurnošću označiti kao veljotske, od onih koji su izraziti talijanizmi, ponekad uz isti tip diftongiranja.

U Bartolijevu se korpusu pojavljuje 84 fitonima i desetak botaničkih termina koje donosimo onim redosljedom što ih posljednji krčki dalmatofoni govornik Tone Udina navodi u razgovoru s autorom². To je upravo onaj slijed koji odražava

¹ Matteo Giulio Bartoli *Das Dalmatische. Altromanische Sprachreste von Veglia bis Ragusa und ihre Stellung in der Apennino-Balkanischen Romania I/II*, Kaiserliche Akademie der Wissenschaften, Wien 1906.

² Nazivi se nalaze u točki 43, gdje se donose nazivi za životinje, biljke i minerale. Za iste, a i neke druge nazive koji se pojavljuju u ostalim tekstovima, navodimo broj točke gdje se navode.

važnost što je određene biljke imaju u životu krčkog čovjeka. U zagradama navodimo identifikacije (znanstveni naziv) koje smo sami uspostavili na temelju talijanskog prijevoda.

Najprije se spominju najopćenitiji botanički termini³:

planta 43, puenta 39, 43, 44 – pianta
 járbur ; álber – albero
 truáñk, tronco 79, tráunk 251 – tronco
 ruoma – ramo
 radaǵka – radíce
 semiánz – la sementa
 frut – frutto

Zatim se govori o vinovoj lozi i njezinim sortama, jer to je za otočko podneblje nedvojbeno najznačajnija kultura.

váita, váida 115 – vite (Vitis sp.)
 vegna 115, vaiña 42, 324 – vigna —
 jóiva – uva (Vitis sp.)
 pačúina – specie d' uva (Vitis sp.)
 terún – specie d' uva (Vitis sp.)
 pasín, uva pasín – specie d' uva selvatica (Vitis sp.)
 pičuta – sorta d' uva (Vitis sp.)
 luzáññ – specie di vite selvatica (Vitis sp.)
 moskuót – moscato (Vitis sp.)
 drukno 43, 150 – uva duracina (Vitis sp.)
 pas: jóiva pas – uva passa (Vitis sp.)

Spominju se i biljke koje kao prehrambene vrste imaju veliku važnost : kukuruz, maslina i povrće:

fasúl, pl. fasúli, fasuoli – fagiuolo (Phaseolus vulgaris)
 formentáun – formentone (grano turco) (Zea mays)
 formiánt, furmiánt – frumento —
 kapúl, fem. kapuola, kapáula (?) 43– cipolla (Allium cepa)
 kapúz – capucci (Brassica oleracea v capitata)
 kavolút – cavolo (Brassica oleracea botrytis)
 leguom – legume —
 oléa, oleja – oliva (Olea europaea)
 sǵark – sorgo (Sorghum)
 tǵag (del fasúl) – siliqua —
 vǵarž – sverza (sorta di cavolo) (Brassica oleracea)

³ Iz tehničkih razloga u tekstu ne označavamo Bartolijevu spojnicu iznad veljotskih diftonga.

vuń, vuń 46 – avena	(Avena sativa)
zimuluḡa (dopo che e tagliata la verza, il cavolo butta per la seconda volta)	(Brassica oleracea)

U drugim tekstovima u knjizi, kao i na kraju točke 43., nalaze se nazivi za ove vrste vinove loze i povrća:

abastráin 150 - sorta d'uva	(Vitis sp.)
bise 84 – piselli	(Pisum sativum)
caul 79, cavul 134 – verza	(Brassica oleracea)
kikoza 42, 43, 50 zucca	(Cucurbita pepo)
cucumer 85 – cocomero	(Cucumis sativus)
čič – cece	(Cicer arietinum)
la fuov, la fuova – la fava	(Vicia faba)
kakauza 50 – specie d'erba per mańár, largera de fól'a	
ravaniál 160 – ravenello	(Raphanus sativus)
ruapa 79 – rapa	(Brassica rapa)

Navode se potom nazivi za neke začinske, jestive i ljekovite biljke, te voće i cvijeće:

jálara – ellera (per mangiare)	(Hedera helix)
lušmarńn – ramerino	(Rosmarinus officinalis)
zareš(uota) – ciliegia	(Prunus avium)
róĵta (rĵat) – ruta	(Ruta graveolens)
al', ail 160 – aglio	(Allium sativum)
scalún - scalogno	(Allium ascalonicum)
faike 43, 78, 115, plur. le faike 28, 42,43 – fico	(Ficus carica)
(faita sóta – fico secco)	
sčale (258) – (che mangia il cristiano non la bestia)	
erbe mangerecce	
bašélk – basilico	(Ocimum basilicum)
garóful – garofano	(Caryophyllus aromaticus)
rašáĵna – resina (per i calzolai)	—
zoparosa –	(Erica)

Na kraju navodimo abecednim redom ostale fitonime i botaničke termine koji se nalaze iza teksta, u 43. točki, te fitonime koji se pojavljuju u drugim točkama:

arziprés – cipresso	(Cupressus sempervirens)
boss 89, bos 79, bus – quercia	(Quercus ilex)
faguor – faggio	(Fagus silvatica)

fiń 43, fiń 115 – fieno	—
fruit 334, frut 43, 125, 525, fruot 2 – frutto	—
galáup – biancospino	(Crataegus oxyacantha)
un spin di galaup – un cardo	(Crataegus)
guarn – frassino	(Fraxinus)
jalga – alga	(Fucus)
kamestro, kamest 43, camistro 150 – «la veste del grano», «tritume di paglia rimasto sull'aia dopo la trebbiatura»	—
láiń 115 – lino	(Linum)
luvrún, lovrún – lauro	(Laurus nobilis)
maráun 115 – marrone	(Castanea sativa)
marúb – marrobio	(Marrubium)
maruška – amarasca, visciol	(Prunus cerasus marasca (Host) Vis.)
miéndola 85 – mandodrla	(Prunus communis)
miláun 167 – mellone	(Cucumis melo)
moruor – gelso	(Morus)
nespoluota – nespolo	(Mespilus germanica)
nočela B, 85 – nocciola	(Corylus avellana)
nukuara, nukér – noce (Baum)	(Corylus avellana)
nulba 543 – malva	(Malva ili Althaea)
ortaika 27 – ortica	(Lamium ili Ortica)
pepro 44, 115, peper 44 – pepe	(Piper nigrum)
perjár – pero	(Pirus communis)
perońuák - pera bugiarda	(Pirus silvestris)
la périk, jarba périka – gramigna Triticum repens	(Triticum)
persiguoti – pesca	(Prunus persica)
pičurka – specie di fungo	(Agaricus)
pomuor – un pomo, melo	(Pirus malus)
puám 160, pomo 78, pom 43, 115 – mela	(Pirus malus)
puam koduain – una cotogna	(Cydonia oblonga)
pul'a, puola, paja – paglia	—
roverút (?) – rovere	(Quercus sessiliflora)
ruosse 92 – rose, ogni sorta di fiori	—
selenuot – sedano	(Apium graveolens)
tabuok 48 – tabacco	(Nicotiana tabacum)
uálmo – un olmo	(Ulmus campestris)
vet 115 – biada	(Avena sativa)
viáula 160 – viola	(Viola odorata)

Nakon iscrpno navedenih fitonima, što ih nalazimo u *DD*, idući nam je zadatak utvrditi njihovo podrijetlo.

U prvom ćemo koraku izdvojiti hrvatske fitonime u nazivlju, zatim *talijanske* elemente koji ne pokazuju dalmatsko fonetsko ponašanje, a značenje i etimologija je znana jer se veljotski likovi poklapaju s likovima u standardnom talijanskom jeziku i u dijalektima. Potom ćemo se zadržati na elementima koji su po svom fonetskom sustavu očito *dalmatski*, kojima ćemo prema REW-u naznačiti podrijetlo, i nakraju, pokušat ćemo s pomoću dostupnih etimoloških rješenja protumačiti nekoliko neprozirnih fitonima koji su svojom vrijednošću jedinstveni za ovaj kraj, a oblik im je nesumljivo dalmatski.

1. Od hrvatskih naziva nalazimo jedino mikonim *pičurka*, što je ikavski lik od *pečurka*⁴ koji se nalazi u gotovo svim našim starijim leksikografskim djelima, uz *pečurva*, koji se i danas govori na Krku⁵. Fitonim *čič*, kao što su već i Bartoli i Skok (1, 249 s.v. *cacarica*) utvrdili, predstavlja lik posuđen iz hrvatskoga, no podrijetlo mu je romansko (> tal. *cicerchia* > lat. *cicer*), a raširen je i danas na Krku i na Rabu.

2. Od talijanskih elemenata možemo izdvojiti ove botaničke termine i fitonime: *álber* (< tal. *albero*), *frut* (< tal. *frutto*), *pas* 'suh' (< tal. (*uva*) *passa*) u svezi *joíva pas*, *tronco* (< tal. *tronco*), zatim fitonime *arziprés* (< tal. *arcipresso*), *fasuoli* (< tal. *fagiuolo*, dij. *fasiolo*, *fasiol*, *fasciuole*), *caul*, *cavul* (< tal. *cavolo*, dij. *caulu*, *cauli*, *caule*), *cucumer* (< tal. *cocomero*, dij. *cucumaro*, *cucumero*), *bise* (< tal. mlet. *biso*, *bisi*), *scalúñ* (< tal. mlet. *scalogna*), *garoful* (< tal. dij. *garoful*), *fién* (< tal. *fieno*), *marúb* (< tal. *marrubio*), *nočela* (< tal. *nocciola*, *nocella*), *pomo*, *pom* (< tal. *pomo*, *pom*), *sųark* (< tal. *sorgo*, mlet. *sorgh*), *lušmarín*⁶ (< tal. *rosmarino*, dij. *rusmarin*).

Preostaju dva naziva *bos* i *zoparosa*, koji su svojom formom talijanizmi ali im je sadržaj, donekle neproziran.

Nazive *bus*, *boss* i *bos* govornik u tekstu identificira kao oznake za 'hrast'. Svojom formom mogu biti isto što i tal. *bosso* (dij. *busso*) < lat. *buxum* 'grmolika biljka *Buxus sempervirens*' i Marulićev *bus* 'cespes' vrlo raspravljane i neriješene etimologije⁷, što potvrđuje i Parčić (55) koji za *būs* navodi dva značenja 'cesto, cespite, zolla erbosa' i 'cespuglio, frutice' i homonim *bus* kao

⁴ Etim. V. Skok 2, 628 s.v. peći.

⁵ Podaci su uzeti iz upitnika za Hrvatski dijalektološki atlas za mjesta Omišalj, Njivice, Dubašnicu, gdje se govori *pečurva*, te za Dobrinj i Vrbnik, gdje je potvrđen lik *pečuri*.

⁶ Usp. danas u Salima *lucmarin*, Piasevoli 1993: 168.

⁷ V. Skok 1, 242 s.v. *bus*!; V. Vinja 1987: 12-15.

oznaka za 'bosso'. Možemo jedino pretpostaviti da su na otoku čestu i jedinu vrstu mediteranskoga hrasta niska rasta, *Quercus ilex*, Krčani vidjeli kao 'žbun'⁸.

Naziv *zoparosa* odnosi se na neku neidentificiranu biljku, ali prema riječima informatora doznajemo da se drveni izdanak te biljke upotrebljava za izradu lula (u talijanskom prijevodu: *il sarmento di una pianta che è migliore per far le cannuce da pipa*). Naime, ako se spominje drvo za lule onda je poznato da to može biti samo neka vrsta roda *Erica*, najvjerojatnije *Erica arborea*, koja se u tal. (Toskana) naziva *scopa*, *scopa maschio*, *scopa maggiore*, a u mletačkom *scopa arborea* i *risa*, *riza*. Nazivi *scopa* i *risa* možda su u osnovi veljotskog pučki prilagođenog naziva, remotivirani prema tal. *zoppo* 'šepav' i *rosa* 'ruža'.

3. Broj dalmatskih fitonima i botaničkih naziva znatno je veći. Neki od njih su već navedeni u REW (u zagradama su označeni s +). Takvi su:

al', ail (366. *allium* 'Knoblauch'),
 bašelk (973. *basilicum* 'Basilienkraut'),
 drukno (2803. *duracinus* 'Art Pflaume', 'Pfirsich', 'Traube') (+),
 fín (3247. *Fenum* 'Heu') (+),
 faguor (3145 *fagus* 'Buche' (venez. *fagher*),
 fasúl (6464. *Phaseolus* 'Bohne') (+),
 formentáun (3540. *frumentum* 'Getreide'), formiánt (isto 3540.),
 fuov (fuova) (3117. *Faba* 'Saubohne') (+),
 jójva (9104. *uva* 'Traube') (+),
 jálara (4092. *hedera* 'Efeu'),
 járbur (606. *arbor* 'Baum'),
 jalga (334. *alga* 'Tang'),
 kapul (kapuola) (1820. *cepulla 'Zwiebel') (+),
 kavolút (1778. *caulis* 'Kohl'),
 láin (5073. *linum* 'Leinen'),
 leguom (4972. *legumen* 'Gem(se)'),
 lovrún, lovrún (4943. *laurus* 'Lorbeer'),
 maráun (5375 *marro, -one 'Kastanie'),
 maruoska (402 *amaricosus* 'bitter' - ima «vgl. *vegl markus*, das auf -UCEU
 weist»)

miéndola (436. *amygdala* 'Mandel', 2. *amyndala*, 3. *Amandola*)
 miláun (5272. *malum* 2. *melum*)
 moruor (5696. *morum* 'Maulbeere')
 moscuót (5775. *muscus* 'Moschus'), Doria 389,
 nespuluota (5540. *mespilus* 'Mispel', 2. *nespilus)
 ortaica (9090. *urtica* 'Brennessel')

⁸ Usp. u bug. *hrast*, i rus. *hvórost*, gdje znači 'grm' (Skok 1, 684 s.v. hrast).

pepro, peper (6521. Piper 'Pfeffer') (+)
 periar (6524 pirum 'Birne' veđl. *paira*)
 persiguoti (6427. persica 'Pfersich') (usp. mlet. *persegher, persegar*,
 Penzig 1, 341)
 pomuor (6645 pomum 'Baumfrucht')
 puam (isto 6645)
 puam koduain (6645. i 2436. cydoneum 'Quitte, 2. *cotoneum)
 pul'a, puola, paja (6161. palea 'Stroh')
 róĵita (7470. ruta 'Raute'),
 rašajna (7244. resina 'Harz'),
 radaĵka (6990. radius 'Strahl') (+),
 ravaniál (7050. *raphanella 'Ackerrettich'),
 roverút (7354. robur 'Steineiche')
 ruapa (7065. rapum 'Rübe'),
 ruoma (7035. ramus 'Ast', 'Zweig') (+),
 ruosse (7375. Rosa 'Rose', za veđl. *ruosa*)
 selenuot (7794. selinum (griech) 'Eppich') (tal. *seleno, selino*)
 semiánz (7804. sementia 'Saat'),
 tabuok (8508a tabako (karaibisch) 'Rauchrohr')
 terún (8668. terra 'Erde'), Doria 730,
 truánk , tráunk (8956. truncus 'Stamm', 'Stumpf'),
 uálmo (9036. ulmus 'Ulme')
 vĵarž (9367. viridia 'Grünzeug', 2*virida 'Grünkohl'), Doria 782,
 vaina (vegna) (9185. vena 'Ader') (+),
 vaita (váida) (9395. vitis 1. 'Rebe', 2- 'Schraube') (+),
 viáula (9357. viola 'Veilchen')
 vuń (voń) (818 avena 'Hafer'),
 zareš(uota) (1823. cerase 'Kirsche', 2. Cerasea – REW za veđl. ima samo
kris),
 zimuluota (2438. cyma 'junger Sproß', 'Spitze'), Doria 811.

4. Nakon što smo nabrojili i identificirali fitonime kojima možemo utvrditi vrijednost i postanje, preostaje nam niz fitonima koji su po svojem obliku nesumnjivo dalmatski, ali su nam njihova etimologija i točnija identifikacija dosada bile ili nedovoljno određene ili se pak pojavljuju samo u ovom tekstu pa predstavljaju svojevrsni *hapax*.

Donosimo ih abecednim redom: *abastráin* – *galáup* – *guarn* – *kakaŷza* – *kamest(ro)* – *kikoza* – *lužáun* – *nulba* – *pačuńna* – *pasín* – *périk* – *sčale* – *tiag*, a njihovu smo ubikaciju u *DD* već naznačili.

Abastráin kao naziv za vrstu grožđa potpuno nam je nejasan i ne bismo mogli navesti niti jednu formalnu paralelu.

U fitonimu *guarn*, koji je Bartoli identificirao sa ‘Fraxinus’ nalazimo lat. temeljni fitonim ORNUS “Esche” (REW 6104) sa epentetskim *g-* koji je u dalmatskim prežicima vrlo čest (usp. grč. *ορχις* (*guorkula*⁹). Diftongaciju u istoj riječi pokazuje i furlanski: *uar*; *vuarn*, *uarr*; *vuarr*, pa čak i lik sa *g-*: *guar* (Nuovo Pirona 1229 i 411).

Kao što je slučaj kod svih bezvrijednih vrsta, oznake za neke jestive trave *sčale* i *kakauza* potpuno su nejasne i nismo kadri iznijeti nikakve formalne ni semantičke paralele.

Kamestro uz *kamest* znači u DD ‘la veste di grano’. Taj nejasni lik u obje varijante može biti izveden iz još uvijek dokraja nerazjašnjenog CAMISIA ‘Hemd’ REW 1550 koji je u veljotskom predstavljen s *kamaisa*. Tvorba *kamestro* / *kamest* nije jasna.

Za *kikoza* ‘zucca’ lako je navesti brojne talijanske istoznačnice što ih nalazimo kod Penziga: *cucuzza*, *cucuccella*, *cucuzzella*, a i Rohlfs za salentinske dijalekte (VDS 179) navodi *cucuzza*, *cucuzza*. U DEI 998 nalazimo objašnjenje za *cocuzza* ‘zucca’ (s vrlo rano prenesenim značenjem kao i kod nas ‘tikva’ (‘glava’), koja se izvodi iz srednjovj. latinskoga *CUCUTIA ‘Kürbis’, REW 2369. Ostaje nerazjašnjeno *-i-* u osnovi, koje možemo protumačiti samo s grčkom istoznačnicom *κικυιζα* kod Hezihija (Liddell-Scott 1008), a ova je u osnovi svih latinskih riječi kao *cucumis* i sl. Grčki nas element u dalmatskom ne bi posebno iznenadio.

Za *lužáun*, što je oznaka za divlju lozu, može se pomišljati na hrv. *loza* (za etimologiju v. Skok 2, 321) uz romansko augmentativno ili pejorativno proširenje. Kad bismo se oslanjali samo na fonetsku stranu, moglo bi se uz promjenu roda, *lužáun* dovesti u vezu s *lužanja*, što je od najranijih rječničkih potvrda (Šulek 210) pa do danas (Brač, Sali i dr., v. AR 6, 231-232) potvrđeno kao oznaka za *Narcissus poeticus* i *Bellevalia dubia* i B. romana, a što nam zbog semantičkih razloga ne dopušta da dovedemo u vezu s krčkim *lužáun* jer Bartoli izrijekom kaže ‘specie di vite selvatica’.

I naziv za sljez, *nulba*, odstupa od najraširenijeg lika MALVA “Malve” REW 5274, ali i Meyer-Lübke navodi likove sa *n-*: trevis. *nalba*, campid. *narba* i rum. *nalbă* (usp. i FEW 6/1, 129). Penzig (1, 289) ima još bližu potvrdu *nalba* za Veneciju i Poreč. Doria (351) drži da “come nome di pianta *malva* in venez. è italianismo che ha sostituito il più genuino *nalba*”. Samo ovaj posljednji lik bilježi Boerio (436).

U *pičuta*, koje označava vrstu grožđa, skloni smo vidjeti “ein wortstamm PIKK-, der zur bezeichnung von etwas kleinem verwendet wird” (FEW 8, 449), a koji i Meyer-Lübke donosi u REW 6494: **pikk-* (Schallwort) “klein”. Bilo bi to grožđe sitna zrna.

⁹ V. Vinja 1967: 210.

Zbog različitosti vokala ne bismo to mogli reći za drugu vrstu grožđa što je Udina naziva *pačuina*. Mogli bismo je približiti obitelji riječi oko *paciar* 'mangiare' što ih Doria (420- 421) navodi za tršćansko narječje, ali koje su ostale do danas bez zadovoljavajućeg etimološkog rješenja.

Pasín je kod Udine također vrsta grožđa, ali ovdje je najvjerojatnije riječ o grožđu što se kasno bere i najviše služi za 'suho grožđe, groždice', a to je izvedenica od *PASSUS* 'ausgetrocknet' (REW 6270), usp. tal. *uva passa*.

Périk i *jarba périka* što označava *Triticum repens*, tj. piriku, nije dokraja jasno. Možda je taj lik moguće približiti furl. *pire*, oznaci za *Triticum monococcum* (*Nuovo Pirona* 760; Penzig 1, 502). Srodno je našem *pir* 'far, *Triticum spelta*' (usp. furl. složenicu *pirefáre*, *N. Pirona* n. mj.). Prema Skoku (2,660) i naše *pir* i rum. *pir* *Triticum repens* idu zajedno s grč. *πυρος* 'Weizenkorn'.

Tiag (sc. *del fasúl*), tj. 'mahuna' očekivani je veljotski oblik koji odgovara mugliškom *tiega*, rovinjskom *tiga* (*tìghe de fava*, Pellizzer 1048), koparskom *tèga / tièga* (Manzini - Rocchi 248) što sve potječe iz *THECA* (< grč. *θηκη*) REW 8699.

Preostaje nam Udinin *hapax* koji nam se navodi u sintagmi *un spin di galáup* (DD 2,43) što Bartoli nadopunjuje s tumačenjem *un cardo [della specie] di g*. U *Vegliotisches Wortverzeichnis* (str. 185) taj se *galáup* sa str. 43 tumači samo s 'biancospino', a to je glog, *Crataegus oxyacantha*. Tu se srećemo s Bartolijevim netočnim tumačenjem, jer glog nema čičaka, pa nam ne preostaje drugo nego uzeti da *spin* znači 'trn, bodlju', a ne 'čičak', što je i prihvatljivije. Kako je *galáup* nedvojbeno postojao u Udininu rječniku, a bio je očigledno fitonim, uzet ćemo da je točan drugi dio Bartolijeve identifikacija: 'biancospino'. Ta se vrsta u brojnim indoeuropskim i u gotovo svim romanskim jezicima zbog *b i j e l a* cvijeta temelji na semantizmu 'bijel', usp. franc. *aubépine*, tal. u Ticinu *albaa* (LEI 2,11), španj. *espino blanco*, port. *espinheiro alvar*, njem. *Weissdorn* itd. Zato bismo u Udininu veljotskom liku *galáup* morali tražiti lat. *ALBU*, ali nam početno *galá-* to ne dopušta (od *ALBUS*, DD 190, već imamo *juálb*, *juolb*). Početno *bi g-* kao i *gore* u *guarn* bilo lako protumačiti kao dalmatsku protezu, ali *-lá-* ostaje neriješeno. S druge strane, *ALBU* bi se lakše moglo nazrijeti u drugom slogu (s vokalizacijom *-l-* i s obezvučenjem dočetnog konsonanta, tj. *-ALB- > *LAUP*), ali tada nam visi u zraku početno *gal-*. Zbog toga smo skloniji u toj riječi vidjeti složenicu u kojoj je drugi dio *ALBU*, dok nam je njezin prvi dio i dalje nejasan.

LITERATURA

- AR = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII, JAZU, Zagreb, 1880–1976.
- Boerio, G. 1867. *Dizionario del dialetto veneto*, 3. izd. Venezia.
- Deanović, M. 1955. Nomi di piante nell'istrioto, *Archivio glottologico italiano* XXXIX, Torino, 188–205.
- DEI = Battisti, C.– Alessio, G. 1948–1957. *Dizionario etimologico italiano* I–IV, Firenze.
- Doria, M. *Grande dizionario del dialetto triestino – storico etimologico fraseologico*, Trieste 1987.
- FEW = Wartburg, W.v.: *Französisches etymologisches Wörterbuch*, I–XXI, Tübingen 1948 – Basel 1965.
- Guberina, P. 1959. L'état du vocalisme dans le végliote moyen et moderne, *Annales de l'Institut Français de Zagreb*, 2e série, 4–5, Zagreb, 23–38.
- Guberina, P. 1960. Le problème de la diphtongaison en végliote, *Studia Romanica et Anglica zagrabiensia*, Zagreb, 137–148.
- Guberina, P. 1960. La diphtongaison végliote est-elle une diphtongaison romane? VIII
Congresso Internazionale di Studi Romanzi (Firenze 1956), Atti, vol II, Firenze, 537–548.
- Guberina, P. 1962. Da li je veljotska diftongacija romanska, *Rad* 327, JAZU, Zagreb, 41–55.
- LEI = Pfister, M. *Lessico etimologico italiano* I, 1979. i d.
- Liddell, G. – Scott, R. 1968. *A Greek–English Lexicon*, Oxford.
- Manzini, G. – Rocchi, L. 1995. *Dizionario storico, fraseologico, etimologico del dialetto di Capo d'Istria*, Trieste – Rovigno
- Parčić, D.A. 1901. *Rječnik hrvatsko–talijanski*, 3. izd.; Zadar.
- Pellizzer, A. e G. *Vocabolario del dialetto di Rovigno d'Istria*, I–II, Trieste – Rovigno 1992.
- Penzig, O. 1924. *Flora popolare italiana* I–II, Genova.
- Piasevoli, A. 1993. *Rječnik govora mjesta Sali*, Zadar.
- Pirone, G. A. – Carletti, E. – Corgnani, G. B. *Il nuovo Pirona, vocabolario friulano*, Udine 1983.
- REW = W. Meyer-Lübke, *Romanisches Etymologisches Wörterbuch*, Heidelberg 1935.(3. izd.)
- Skok, P. 1971–1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV, Zagreb.
- Tekavčić, P. 1958. Terminologia viticola e vinicola nel dialetto istrioto di Dignano, *Studia Romanica et Anglica zagrabiensia*, Zagreb, 67–76.

- VDS = Rohlfs, G. 1956–1961. *Vocabolario dei dialetti salentini – Terra d'Otranto*, München.
- Vinja, V. 1966. Élément grec dans la phytoymie serbocroate de l'aire dalmate, *Godišnjak IV*, Centar za balkanološka ispitivanja ANUBiH, Sarajevo, 93–102.
- Vinja, V. 1967. Le grec et le dalmate, *Zeitschrift für Balkanologie V*, 203–223.
- Vinja, V. 1987. Etimološki prilozi čakavskoj aloglotiji IV, *Čakavska rič* 1, Split, 3–41.

De la phytonymie véglote

Résumé

Dans la contribution on donne un bref aperçu de la phytonymie véglote, ensuite on en fait la description et une analyse étymologique en se basant sur les attestations que l'on trouve dans l'oeuvre connue de M. G. Bartoli *Das Dalmatische*.

Ključne riječi: fitonimija, botanički termini, veljotski, dalmatski

Key words: phytonymy, botanic terms, Vegliotic, Dalmatic